

İÇİNDEKİLER

ÖZGEÇMİŞ	VII
ÖNSÖZ	IX
KISALTMALAR	XV
TABLolar	XXVII
GİRİŞ	1
A. Literatür ve Tezin Konusu	5
B. Ön Kabuller ve İddialar	14
C. Kapsam ve Sınırlılıklar	17
D. Yöntem	20
E. Plan	24

BİRİNCİ BÖLÜM

DEVLETİN CEZALANDIRMA YETKİSİNİN KAVRAMSAL VE TARİHSEL TEMELLERİ İLE TOPLUMSAL VE SİYASAL YÖNLERİ (EGEMENLİK VE CEZALANDIRMA İLİŞKİSİ)

I. EGEMENLİK–CEZALANDIRMA İLİŞKİSİNİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ	29
A. Cezalandırma Kavramı	29
1. Suç	32
2. Ceza	36
B. Egemenlik, İktidar ve Yetki Kavramları	38
1. Egemenlik	38
2. İktidar	44
3. Devletin yetkisi	46
4. Cezalandırma yetkisi ve egemenlik ilişkisi	47
C. Cezalandırma Yetkisi ve Sınırı	48

1.	Cezalandırma hak mıdır, yetki midir?	49
2.	Cezalandırma yetkisinin sınırı	52
II.	DEVLETİN CEZALANDIRMA YETKİSİNİN TARİHSEL KÖKENİ VE SINIRLANDIRILMASINA YÖNELİK GÖRÜŞLER	53
A.	Tarihsel Süreçte Cezalandırma Yetkisi (Aydınlanma Dönemine Kadar).....	55
1.	Devlet öncesi dönem (ilkel dönem)	55
2.	Devlet sonrası dönem	58
a.	Erken dönem devletlerde ve Roma hukukunda cezalandırma.....	58
b.	Ortaçağ.....	62
3.	Mutlakiyetçi krallıklarda cezalandırma	65
B.	Aydınlanma Dönemi Cezalandırmanın Sınırlanması Üzerine Görüşler ve Günümüz Ceza Hukuku Anlayışı	69
1.	Cezalandırmanın sınırlanması üzerine görüşler	70
2.	Günümüz ceza hukuku anlayışı ve cezalandırma ilkeleri	76
C.	Egemenliğin ve Cezalandırma Yetkisinin Dönüşümü Üzerine Tartışmalar	80
III.	DEVLETİN SUÇ VE CEZA İHDAS ETME TEKELİ	82
A.	Yasaklama Tekeli: Suç Olanı Belirleme Yetkisi	83
1.	Suç ihdasının dayanağı (cezalandırma teorileri).....	84
a.	Alman doktrini: <i>Rechtsgutstheorie</i>	85
b.	Anglofon doktrin: İlkelerin çeşitliliği	87
2.	Suçun belirlenmesi aşamaları	90
a.	Suç olarak düzenlenecek “sapma” davranışı belirleme	92
b.	Suç ile ihlal edilen “hukuksal değeri” belirleme	94
B.	Cezalandırma Tekeli: Suçluya Ceza Verme Yetkisi	95

1.	Cezalandırmanın amacı	96
a.	Adalet teorileri (mutlak teoriler)	97
b.	Yararcı teoriler (nisbi teoriler)	99
c.	Bağdaştırıcı (Karma) Teoriler	103
2.	Ceza yaptırımı.....	103
IV.	DEVLETİN CEZALANDIRMA YETKİSİNİN TOPLUMSAL VE SİYASAL YÖNLERİ.....	107
A.	Cezalandırma Yetkisinin Toplumsal Özellikleri.....	108
1.	Cezalandırma toplumsal bir ilişkinin sonucudur	108
2.	Cezalandırma–ahlak ilişkisi.....	109
3.	Cezalandırma–din ilişkisi	112
4.	Cezalandırma–kültür ilişkisi	114
B.	Cezalandırma Siyasal Bir İradenin Sonucudur	115
1.	Cezalandırma–siyaset ilişkisi.....	116
2.	Suç siyaseti	118

İKİNCİ BÖLÜM

CEZALANDIRMA YETKİSİNİN İÇ HUKUK BAKIMINDAN SINIRLARI

(İÇ EGEMENLİĞİN SINIRI VE CEZALANDIRMA YETKİSİ)

I.	EGEMENLİĞİN DÖNÜŞÜMÜ ÜZERİNE TARTIŞMALAR VE CEZALANDIRMA YETKİSİ.....	123
A.	Egemenliğin Dönüşümü ve Sınırlı Egemenlik.....	125
1.	Anayasacılık	126
2.	Kuvvetler ayrılığı.....	130
3.	Hukuk devleti	134
4.	İnsan hakları	136
B.	İç Egemenliğin Dönüşümü ve Cezalandırma Yetkisi	138

II. CEZALANDIRMA YETKİSİNİN ANAYASAL SINIRLARI	143
A. Temel İlkeler	144
1. İnsan onuru ilkesi.....	145
2. Hukuk devleti ilkesi.....	146
3. Eşitlik ilkesi	147
4. Laiklik ilkesi	149
5. Federal-federe yetki bölüşümü	149
B. Ceza Hukukunun Temel İlkeleri	150
1. Kanunilik ilkesi.....	151
a. Kanunilik ilkesinin anlamı ve kapsamı	151
(1) Kanunsuz suç ve ceza olmaz	152
(2) Ceza kanunlarının belirli ve açık olması	153
(3) Suçların ve cezaların geçmişe yürümemesi	154
(4) Suçların ve cezaların uygulanmasında kıyas yasağı	155
(5) Yürütmenin düzenleyici işlemleriyle suç ve ceza yaratılamaz	157
(6) Örf-adet kuralları ile suç ve ceza yaratılamaz	159
b. Kanunilik ilkesine yönelik eleştiriler	161
c. Kanunilik ilkesinin tarihsel gelişimi ve bugünü.....	162
(1) Dünya anayasalarında kanunilik ilkesi.....	164
(2) Türk Anayasa Hukukunda kanunilik ilkesi	167
2. Ceza sorumluluğunun şahsiliği ilkesi	167
C. Cezalara İlişkin Hükümler ve İlkeler	169
1. Ölüm cezası yasağı	169
2. İşkence ve kötü muamele cezası yasağı.....	170

3.	Zorla çalıştırma ve angarya cezası yasağı.....	171
4.	Cezalara ilişkin diğer hükümler	172
D.	Suçlara İlişkin Hükümler	173
1.	Doğrudan suç düzenlemesi yükümlülüğü getiren hükümler	174
a.	Dünya anayasalarında	175
b.	Türk anayasalarında	177
2.	Cezalandırma yoluyla korumayı zorunlu kılan hükümler	178
3.	Cezalandırma yolunu kapatmayı zorunlu kılan hükümler	179
E.	Anayasallık ve Cezalandırma Yetkisi	180
III.	ANAYASA YARGISI VE CEZALANDIRMA YETKİSİ.....	181
A.	Türk Anayasa Mahkemesi Kararlarında Cezalandırma Yetkisi	182
1.	Cezalandırma yetkisi ve sınırı üzerine kararlar	183
a.	Yasa koyucunun takdir yetkisi ve sınırlılıkları.....	183
(1)	Anayasa	187
(a)	Hukuk devleti ilkesi	187
(b)	Eşitlik ilkesi	191
(2)	Ceza hukukunun temel ilkeleri	194
(a)	Kanunilik ilkesi.....	195
(b)	Ceza sorumluluğunun şahsiliği ilkesi	198
(c)	Kusur ilkesi	199
(d)	Nemo tenetur ilkesi.....	199
(e)	Yalnızca sözleşmeden doğan bir yükümlülüğü yerine getirmemekten dolayı özgürlüğünden alıkoyma yasağı	200
(3)	Suçlar ve cezalar arasında adil denge (Ölçülülük)	200

(4) Toplumsal gereksinimler	202
b. Yürütmenin suç ve ceza ihdas etme yetkisi	204
2. Suç ihdasına ilişkin kararlar.....	207
3. Ceza ihdasına ilişkin kararlar.....	209
a. Cezalandırmanın amacı.....	209
b. Ceza türleri.....	211
c. Cezaların ağırlığı.....	214
B. Diğer Ülkelerin Anayasa Mahkemeleri Kararlarında Cezalandırma Yetkisiyle İlgili Örnekler	217
1. Alman Federal Anayasa Mahkemesi	218
2. ABD Yüksek Mahkemesi	219
3. Fransız Anayasa Konseyi	220
4. Polonya Anayasa Mahkemesi.....	220
C. Anayasa Yargısı ve Cezalandırma Yetkisinin Sınırı.....	221
IV. YASALLIK VE CEZALANDIRMA YETKİSİ.....	224
A. Kanunların Sınırlandırıcılık Özelliği	225
1. Kanun yapımında yöntemsel sınırlılıklar.....	225
2. Kanunun maddi sınırlılığı	227
3. Özgürlükleri sınırlandırma ölçütlerine uygunluk	229
4. “Yasamanın Genelliği İlkesi” ve ceza kanunu	232
B. Kanun Yapımında Siyasal ve Toplumsal Sınırlılıklar	234
1. Kamu yararı	234
2. Toplumsal ihtiyaçlar	236
3. Halkın kanun yapımına katılması	241
a. Yarı-doğrudan demokrasi araçları	241
b. Kamuoyu.....	242
4. Yasal düzenlemelerde objektiflik ve özgürlükçü yaklaşım.....	246
a. Paternalizm	247

b.	Toplumsal ahlak.....	249
	(1) Kişisel ahlaksızlık alanı.....	252
	(2) Ahlakî eşitlik	254
	(3) Ahlakî düzenleme ölçütleri	257
c.	İdeolojik yaklaşım ve militan demokrasi	258
d.	Düşman ceza hukuku	262
e.	Asgari müdahale şartı ve “korunan değer” hierarchy.....	263
C.	Yasallık ve Cezalandırma Yetkisinin Sınırları.....	265

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DEVLETİN CEZALANDIRMA YETKİSİNİ SINIRLANDIRAN ULUSLARARASI ETKENLER

(DIŞ EGEMENLİKTEKİ DÖNÜŞÜM VE CEZALANDIRMA YETKİSİ)

I.	DIŞ EGEMENLİĞİN DÖNÜŞÜMÜ VE CEZALANDIRMA YETKİSİ.....	269
	A. Dış Egemenlikteki Dönüşümün Temel Etkenleri	270
	1. İnsan haklarının korunması.....	271
	2. Uluslararası ortak değerler ve <i>jus cogens</i>	274
	3. Uluslararası ve ulusüstü kuruluşlar.....	276
	4. Küreselleşme	277
	B. Dış Egemenlikteki Dönüşüm ve Cezalandırma Yetkisi.....	278
II.	ULUSLARARASILAŞMA VE CEZALANDIRMA YETKİSİ.....	281
	A. Uluslararası Kuruluşlar.....	281
	B. Uluslararası Sözleşmeler	283
	1. İnsan hakları sözleşmeleri.....	285
	2. Suç ihdası yükümlülüğü getiren sözleşmeler	288
	a. Soykırım suçuna ilişkin sözleşmeler	289
	b. İnsan ticareti suçuna ilişkin sözleşmeler	290

c.	Ayrımcılık suçuna ilişkin sözleşmeler	291
d.	Çocukların ve kadınların istismarı suçuna ilişkin sözleşmeler	292
e.	Terörizmin önlenmesine ilişkin sözleşmeler	293
f.	Diğer suç tiplerine ilişkin sözleşmeler	293
3.	Bazı yaptırım türlerinin yasaklanmasına ilişkin sözleşmeler	295
4.	Uluslararası sözleşmelerin cezalandırma yetkisine etkisi	296
C.	Uluslararası Ceza Mahkemeleri	298
1.	Uluslararası ceza mahkemelerinin ilk örnekleri	298
2.	Birleşmiş Milletler uluslararası <i>ad hoc</i> ceza mahkemeleri	299
3.	Roma Statüsü ve Uluslararası Ceza Mahkemesi	300
4.	Uluslararası ceza mahkemelerinin devletlerin cezalandırma yetkisine etkisi	301
D.	İnsan Hakları Raporları	304
E.	Uluslararası Ceza Hukuku Doktrini	307
F.	Uluslararasılaşmanın Cezalandırma Yetkisine Etkisi	315
III.	AVRUPA BİRLİĞİ VE CEZALANDIRMA YETKİSİ	317
A.	Avrupa Birliği Ceza Hukukunun Oluşum Süreci	318
1.	Lizbon Antlaşması öncesi durum	318
2.	Lizbon Antlaşması sonrası durum	320
B.	Birliğe Yönelik Olarak Avrupa Birliği İlerleme Raporları	322
1.	AB ilerleme raporlarının devletin cezalandırma yetkisi ile ilgisi	322
a.	Doğrudan cezalandırmayla ilgili hususlar	323
b.	Cezalandırma bağlantılı hususlar	323
2.	Türkiye İlerleme Raporları	326

a.	Ölüm cezasının kaldırılmasına yönelik öneriler	327
b.	Bazı suçlara ve bunlara verilen cezalara ilişkin görüş ve tavsiyeler	329
c.	Ceza-adalet sistemindeki reformlara yönelik görüşler	332
d.	Uygulamaya yönelik eleştiri ve tavsiyeler	333
e.	Üye devletlerin ortak mücadelesini gerektiren alanlarla ilgili görüşler	341
3.	Türkiye İlerleme Raporlarının somut sonuçlarına bazı örnekler	345
a.	2004 Ceza Reformu	346
b.	Ölüm (ıdam) cezasının kaldırılması	349
c.	5237 Sayılı Türk Ceza Kanununun 301. maddesi değişikliği	351
d.	Yeni ihdas edilen suçlar	353
e.	Cezaların oranlarındaki değişiklik	354
4.	Avrupa Birliğine aday diğer ülkelerin ilerleme raporları	356
a.	Bulgaristan	357
b.	Çek Cumhuriyeti	359
c.	Estonya	360
d.	Güney Kıbrıs	361
e.	Letonya	362
C.	Avrupa Birliği Üyelik Sürecinin Cezalandırma Yetkisine Etkisi	363
IV.	AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ VE CEZALANDIRMA YETKİSİ	364
A.	Doğrudan Cezalandırmaya İlişkin Hükümler	365
1.	Kanunilik İlkesi	366

a.	Yasada olmayan veya açık olmayan bir suçtan dolayı cezalandırma	368
b.	Suç ve cezaların geçmişe yürütmemesi.....	369
c.	Kanunda öngörülenden ağır ceza verilmemesi.....	371
2.	İnsanlık dışı ve aşağılayıcı ceza yasağı.....	372
3.	Ölüm cezası yasağı	373
4.	Borçtan dolayı özgürlüğünden yoksun bırakılma yasağı.....	374
5.	<i>Ne bis in idem</i> ilkesi.....	375
B.	Hak ve Özgürlükleri Cezalandırma Yoluyla Koruma Yükümlülüğü	376
1.	Yaşam hakkı.....	377
2.	İşkence ve kötü muamele görmeme hakkı	379
3.	Kölelik/zorla çalıştırılmama hakkı.....	380
4.	Özel hayat, aile hayatı ve haberleşmenin gizliliği hakkı	385
5.	Düşünce, inanç ve ifade özgürlüğü	391
6.	Ayrımcılığa maruz kalmama hakkı.....	394
C.	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Cezalandırma Yetkisi	397
SONUÇ		405
A.	Tespitler.....	408
1.	Cezalandırma yetkisinin sınırlandırılmasına yönelik tespitler.....	408
2.	Devletin cezalandırma yetkisinin sınırlarına ilişkin tespitler.....	410
B.	Hipotezlerin Testi	413
C.	Öneriler.....	416
KAYNAKLAR		419
DİZİN.....		459